

Ápolás Betegellátás Alapszak ADDIKTOLÓGIA 1.

Deutsch Krisztina
szakoktató
PTE ETK

Tárgyleírás

- ◆ A drog és az idegrendszer. A drogok hatásmechanizmusa.
- ◆ Addiktológiai alapfogalmak. A függőség kialakulását befolyásoló tényezők.
- ◆ A drog fogalma, a drogok hatás szerinti osztályozása.
- ◆ Az ópiátok hatásának, használatának, megvonásának a jellemzői.
- ◆ A depresszánsok hatásának, használatának, megvonásának a jellemzői.
- ◆ A pszichostimulánsok hatásának, használatának, megvonásának a jellemzői.
- ◆ A hallucinogének hatásának, használatának, megvonásának a jellemzői.
- ◆ A szenvedélybetegség fogalma és kialakulásának folyamata. Szendélyes viselkedésformák.
- ◆ Terápiás lehetőségek a kémiai és viselkedéses addikciók esetén.
- ◆ Az önsegítő anonym mozgalom és a 12 lépéses programok filozófiája és módszerei. A Minnesota modell.
- ◆ A drogos karrier szemléltetésére videofilm megtekintése, megfigyelési szempontok alapján a téma feldolgozása.
- ◆ Drogprevenációs lehetőségek a családban, iskolában.

Kötelező és ajánlott irodalom

◆ Kötelező:

- ◆ Rácz József (2004): Addiktológia. Tünettan és intervenciók. Budapest, Semmelweis Egyetem. 9-64, 89-176
- ◆ Kelemen Gábor, B. Erdős Márta (szerk.) (2001): Az addiktológia horizontja. Pécs, PTE EFK. 8-210

◆ Ajánlott:

- ◆ Kelemen Gábor (2001): Szenvedélybetegség, család, pszichoterápia. Pécs, Pro Pannonia Kiadói Alapítvány. 5-262
- ◆ Rácz József (szerk.) (2002): Drogh és társadalom. Az addikció mintázatai. Budapest, Új Mandátum Kiadó. 5-325

DROG ÉS IDEGRENDSZER I.

- ◆ Az idegsejtek képesek különböző ingerületek hatására változni, alkalmazkodni. (tanulás) A drog hatására is:
- ◆ 1. Az idegsejtek igyekeznek tompítani az ismételten megjelenő drog hatását
»» túrés-tolerancia.

DROG ÉS IDEGRENDSZER II.

- ◆ 2. Az ismétlődés egyre erősebb választ vált ki »»
érzékenyítés-szenzitiváció.
- ◆ Egy bizonyos küszöb átlépése után eredményessé válik a tanulás, és mint egy feltételes reflex, kialakul a függőség. A drog megszerzése és használata iránti készletetésben nyilvánul meg -lelki függőség.
- ◆ A drog kiürülésével párhuzamosan aktiválódik a készletetésért felelős agyterület és akkor is motivál a drog ismételt használatára, ha annak fogyasztása nem okoz örömet.

(Az élvezettel párhuzamosan egy másik agyterületen a kívánás is végbe megy, ami a készletetéssel összefüggésben áll.)

DROG ÉS IDEGRENDSZER III.

- ◆ Az állandó késztetés felőrli a tudatos ellenállást és elnyomja a következményektől való félelmet.
- ◆ A drog elvonásakor kialakuló testi tünetek jelentkezését nevezzük fizikai függőségnek.
- ◆ Ha a drog kiürül a szervezetből a testi tünetek megszűnnek, de a lelki függés megmarad. Az átprogramozott agyterület már sohasem lesz olyan,amilyen eredetileg volt. »»» a gyógyultnak látszó drogos a visszaesés állandó veszélyével él együtt.

A DROG HATÁSMECHANIZMUSA I.

- ◆ Drogok hatása: különböző agyi strukturákhoz kötődik, közös nevező a DOPAMIN.
- ◆ A drogok mindegyike (viselkedéses addikciók is) megnöveli a szabad dopamin szintet. A drog kiürülésekor a szabad dopamin szint a normális szint alá csökken. Ezért az idegsejtek a drog beadását „nagyon jó” dologként értékelik.
- ◆ A z agy különös figyelmet fordít a kognitív folyamattal együttjáró ingerekre. A kulcsingerek megjelenése elősegíti a tanult mechanizmusok előhívását.

A DROG HATÁSMECHANIZMUSA II.

- ◆ A visszaesést segítik:
- ◆ A drog újrahaználata
- ◆ Egy másik drog kipróbálása
- ◆ Visszaemlékezés drogos élményekre
- ◆ Stressz: ingerszegénység, vagy túl erős ingerek

ADDIKTOLÓGIAI ALAPFOGALMAK I.

- ◆ Drog
- ◆ Legális, illegális drog
- ◆ Addikció
- ◆ Dependencia
- ◆ Pszichés függés
- ◆ Fizikai függés
- ◆ Tolerancia

ADDIKTOLÓGIAI ALAPFOGALMAK II.

- ◆ Hallucináció
- ◆ Flash back
- ◆ Depresszió
- ◆ Eufória
- ◆ High
- ◆ Aranylövés
- ◆ Clean
- ◆ Cold turkey

PATOGENEZIST befolyásoló tényezők I.

- ◆ **Genetika:**
 - Ikervizsgálatok
 - Adoptációs vizsgálatok
- ◆ **Nemek közötti különbség:** férfi-nő arány: 4:1, 7:1.
- ◆ **Biológiai markerek:** alkoholistáknál egyes dopamin-alreceptor típusok előfordulása gyakoribb.
- ◆ **Rasszhoz kötődő különbségek:** mongoloid embertípus alkohol iránti intoleranciája - 47-85%, europid embertípus 3-29%.

PATOGENEZIST befolyásoló tényezők II.

- ◆ Személyiségjellemzők és személyiségfejlődés:
 - *Kora gyermekkor*: az agresszió, a hiperaktivitás ill. más magatartászavarok megjelenése.
 - *Gyermekkor és pubertás*: figyelemzavar hiperaktivitással, vagy anélkül, az iskolai alkalmazkodás elégtelensége, a társas készségek, valamint a megküzdési készségek fejletlensége.
- ◆ *A gyermekkorban elszenvedett fizikai és szexuális bántalmazás.*
- ◆ *Az antiszociális viselkedés és az alkoholizmus együttes előfordulása gyakori, de az vitatott, hogy ez genetikailag azonos eredetű-e.*